

ชื่องานวิจัย	การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนากลุ่มเป้าหมายเฉพาะและแหล่งเรียนรู้ วัดวังขนายทายการาม จังหวัดกาญจนบุรี
คณะผู้วิจัย	ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์, ศิริธนา จิตต์จรัส, จิตตรา มาคะผล, พรรณภัทร ปลั่งศรีเจริญสุข, รณกรณ์ เอกฉันท์
ปีที่เผยแพร่	พ.ศ. 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนากลุ่มเป้าหมายเฉพาะและแหล่งเรียนรู้ วัดวังขนายทายการาม จังหวัดกาญจนบุรี มีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาสภาพข้อมูลพื้นฐานของวัดวังขนายทายการามและชุมชนในบริเวณวัดวังขนายทายการาม 2) เพื่อศึกษาสภาพกลุ่มเป้าหมายเฉพาะและแหล่งเรียนรู้ในวัดวังขนายทายการาม 3) เพื่อพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากลุ่มเป้าหมายเฉพาะและแหล่งเรียนรู้ในวัดวังขนายทายการาม 4) เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอน และ 5) เพื่อเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอน

วิธีดำเนินการวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) พื้นที่ในการศึกษา คือ วัดวังขนายทายการาม อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี และชุมชนที่อยู่ในบริเวณวัด กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้สูงอายุในศูนย์ผู้ป่วยอัมพฤกษ์อัมพาตระยะฟื้นฟู เด็กในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ผู้ดูแลและผู้ใช้แหล่งเรียนรู้ โดยใช้กลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง การวิจัยเป็นการบูรณาการการเรียนการสอนร่วมกันใน 4 รายวิชา ในภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพข้อมูลพื้นฐานของวัดวังขนายทายการามและชุมชนในบริเวณวัดวังขนายทายการาม พบว่า วัดวังขนายทายการามและชุมชนวังขนายตั้งอยู่ในเขตตำบลวังขนาย อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบ เป็นพื้นที่กึ่งเกษตรกรรมกึ่งอุตสาหกรรม มีโรงเรียนระดับอนุบาลหรือศูนย์เด็กเล็ก โรงเรียน 3 แห่ง โรงพยาบาล 2 แห่ง

2. สภาพกลุ่มเป้าหมายเฉพาะและแหล่งเรียนรู้ในวัดวังขนายทายการาม กลุ่มเป้าหมายเฉพาะในวัดวังขนาย ซึ่งประกอบด้วยผู้สูงอายุในศูนย์ผู้ป่วยอัมพฤกษ์ อัมพาตระยะฟื้นฟู ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ และแหล่งเรียนรู้ในวัดวังขนายทายการาม ประกอบด้วย บ่อน้ำแร่ ศูนย์นวดแผนไทย ศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนตำบลวังขนาย พิพิธภัณฑสถานวิถีชีวิตคนไทยในอดีต และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประจำตำบลวังขนาย

3. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนา กลุ่มเป้าหมายเฉพาะและแหล่งเรียนรู้ในวัดวังขนาขายทาธิการาม ได้กำหนดจัดกิจกรรมกับผู้สูงอายุ ได้แก่ กิจกรรมนันทนาการ ทำสมาธิ เสริมสมรรถภาพกล้ามเนื้อ กิจกรรมกับเด็ก ได้แก่ การนับเลข เล่นิทาน ภาษาอังกฤษ และกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ การพัฒนามุมอ่านหนังสือ เป็นต้น

4. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอน การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนา กลุ่มเป้าหมายเฉพาะและแหล่งเรียนรู้ในวัด วังขนาขายทาธิการาม จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความคิดเห็นต่อวิทยากรและ การจัดกิจกรรมว่า สนุกสนาน น่าสนใจ มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด รวมทั้งความคิดเห็นต่อการ นำไปใช้ประโยชน์และการขยายผลสู่การปรับปรุงในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ผลที่ได้จากการจัดการ เรียนรู้แบบบูรณาการ ได้แก่ ผู้เรียนมีโอกาสฝึกปฏิบัติจริง ผู้สอนได้ทำงานวิชาการร่วมกันและพัฒนา เป็นงานวิจัย ภาควิชาและคณะวิชาจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสามารถนำมาใช้ในการประกัน คุณภาพการศึกษา และการจัดการความรู้ มีเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างสถาบันการศึกษาในพื้นที่ ร่วมกับชุมชน

5. แนวทางพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ควรดำเนินการโดย 1) มีการประชุม ร่วมกันระหว่างผู้สอน 2) ร่วมกันศึกษาข้อมูลพื้นฐานชุมชนและ วิเคราะห์ข้อมูล และวางแผน การบูรณาการ 3) ออกแบบกิจกรรมและร่วมจัดกิจกรรม 4) ประเมิน สรุปบทเรียนโดยการเชื่อมโยง กระบวนการทำงาน 5) เผยแพร่กระบวนการพัฒนากิจกรรมสู่สาธารณะ

คำสำคัญ: แหล่งเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ การเรียนรู้ตลอดชีวิต

Research Title The Development of Integrated Learning Activities to Develop Special Target Groups and Learning Resources at Wangkanaitayigaram Temple Kanchanaburi Province

Researchers Kiriboon Jongwutiwes, Sirina Jitjarat, Jittra Makapol, Panpat Plungsricharoensuk, Ronakorn Akachan

Published 2014

ABSTRACT

The research on Development of integrated learning activities to develop special target groups and learning resources at Wangkanaitayigaram temple Kanchanaburi province objectives were 1) to study the community profile of Wangkanaitayigaram temple 2) to study the special target group and learning resources 3) to develop the integrated learning activities for the special target groups and learning resources at Wangkanaitayigaram temple 4) to evaluate the integrated learning activities with the instruction and 5) to recommend the guideline of the integrated learning activities with the instruction.

Research methodology applied the research and development model. The area of study was at Wangkanaitayigaram temple Kanchanaburi province and the nearby community. Research target group were purposive selected from elderly in the paralysis and disability center, children in the early childhood center and the learning resources learner. The research integrated the instruction with 4 subjects in the Department of Lifelong Education.

The research findings were;

1. The community profile of Wangkanaitayigaram temple was located in the agricultural and industrial areas. There were kindergarten school and 3 elementary schools, 2 hospitals.

2. The special target group in Wangkanaitayigaram temple consisted of elderly in the paralysis and disability, children in the early childhood center and the learning resources were hot spring, traditional massage, Thai cultural center, Thai way of life museum and tambon non formal education center.

3. The integrated learning activities for the special target groups and learning resources were; activities for elder such as recreation activity, meditation, and strengthen the muscle. Activities for the early childhood were numbers counting game, storytelling, and teaching English. Activity for the learning resources was develop the reading corner.

4. Results of the integrated learning activities with the instruction according to the participant evaluation, they were enjoying with all the activities and think that the activities were very interesting. Learner have opportunity to practice with the real situation, the teacher had integrated the subjects together and develop to the joint research, the Department and Faculty used this integrated teaching model for the assurance and shared in the faculty knowledge management program, the community and university built the learning network.

5. The guideline of the integrated learning activities with the instruction were; 1) organize the meeting on integrated among instructors 2) collaborate in community survey and analyze the data 3) design the learning activities, implement and evaluate 4) lesson learned from the work integration process 5) knowledge sharing on the integrated learning activities process.

Keywords: learning resources, integrated learning activities, special target group, lifelong learning

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
สารบัญภาพ	ฏ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
ขั้นตอนการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่ได้รับ	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้	
ความหมายของการเรียนรู้.....	9
หลักการจัดการเรียนรู้.....	11
กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	12
วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	14
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้	
ความหมายของแหล่งเรียนรู้.....	20
ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้	22

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ	
กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ.....	24
กลุ่มเด็กก่อนเกณฑ์ หรือเด็กปฐมวัย.....	25
กลุ่มผู้สูงอายุ.....	35
ตอนที่ 4 บริบทและข้อมูลทั่วไปของวัดวังขนายทายิการาม	
ประวัติความเป็นมา.....	39
สภาพบริบทและข้อมูลทั่วไปของวัดวังขนายทายิการาม.....	40
กฎระเบียบของวัดวังขนายทายิการาม	41
สถานที่สำคัญในวัดวังขนายทายิการาม	43
ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กก่อนเกณฑ์	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ.....	50
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ขอบเขตการวิจัย	54
เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการวิจัย.....	56
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	57
การวิเคราะห์ข้อมูล	58
ระยะเวลาในการวิจัย	58
บทที่ 4 ผลการศึกษาสภาพบริบทของวัดวังขนายทายิการามและชุมชนในบริเวณวัด	
ข้อมูลพื้นฐานของวัดวังขนายทายิการามและชุมชนวังขนาย	59
สภาพและบริบทของวัดและชุมชน	59
ประวัติความเป็นมาของวัดและชุมชน.....	62
กลุ่มเป้าหมายเฉพาะในวัดวังขนายทายิการาม.....	68
กลุ่มผู้สูงอายุในศูนย์ผู้ป่วยอัมพฤกษ์อัมพาตระยะฟื้นฟู.....	69
กลุ่มเด็กในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์.....	74

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษาสภาพบริบทของวัดวังขนายทายทการามและชุมชนในบริเวณวัด	
แหล่งเรียนรู้ในวัดวังขนายทายทการาม	76
ปอน้ำแร่.....	77
ศูนย์นวดแผนไทย	82
ศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนตำบลวังขนาย	84
พิพิธภัณฑ์วิถีชีวิตคนไทยในอดีต	86
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประจำตำบลวังขนาย	87
การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะและ แหล่งเรียนรู้ในวัดวังขนายทายทการาม	88
ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนากลุ่มเป้าหมายเฉพาะ และแหล่งเรียนรู้ในวัดวังขนายทายทการาม.....	90
บทที่ 5 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้	
ขั้นตอนการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้.....	92
กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในศูนย์ผู้ปวยอัมพฤกษ์อัมพาตระยะฟื้นฟู.....	94
กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์	99
กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในวัดวังขนายทายทการาม.....	103
บทที่ 6 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนากลุ่มเป้าหมายเฉพาะ และแหล่งเรียนรู้ในวัดวังขนายทายทการาม	
ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการ ของกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ	109
ผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้สูงอายุในศูนย์ผู้ปวยอัมพฤกษ์อัมพาตระยะฟื้นฟู.....	109
ผลการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์.....	112
ผลการจัดกิจกรรมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในวัดวังขนายทายทการาม	116
ผลการประเมินภาพรวมการจัดกิจกรรม	121
ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สำหรับ กลุ่มเป้าหมายเฉพาะในวัดวังขนายทายทการาม.....	126
ผลการประเมินโครงการ.....	126
ผลการประเมินการบูรณาการโครงการบริการวิชาการกับการเรียนการสอน.....	130

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 7 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	137
อภิปรายผล.....	142
ข้อเสนอแนะ	147
บรรณานุกรม	149
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก โครงการ กิจกรรมการศึกษานอกระบบสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ.....	157
ภาคผนวก ข แบบประเมินโครงการ	163

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 5.1 การปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในศูนย์ผู้ป่วย อัมพฤกษ์อัมพาตระยะฟื้นฟู	98
ตารางที่ 5.2 การปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กในศูนย์อบรมเด็ก ก่อนเกณฑ์	103
ตารางที่ 5.3 การปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในวัด วังขนายทายิการาม.....	107
ตารางที่ 6.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบประเมิน จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และสถานภาพ.....	122
ตารางที่ 6.2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบประเมินเกี่ยวกับการได้รับความรู้ความเข้าใจ	123
ตารางที่ 6.3 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบประเมินเกี่ยวกับวิทยากรและการจัดกิจกรรม	123
ตารางที่ 6.4 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบประเมินเกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการ	124
ตารางที่ 6.5 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบประเมินต่อบทบาทของสถาบันอุดมศึกษา.....	125
ตารางที่ 6.6 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบประเมินต่อการนำไปใช้ประโยชน์และการขยายผล	125
ตารางที่ 6.7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบประเมิน จำแนกตามเพศ และระดับ การศึกษา.....	127
ตารางที่ 6.8 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบประเมินเกี่ยวกับการได้รับความรู้ความเข้าใจ	128
ตารางที่ 6.9 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบประเมินเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ.....	129
ตารางที่ 6.10 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบประเมิน จำแนกตามเพศ.....	130
ตารางที่ 6.11 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบประเมินเกี่ยวกับการบูรณาการโครงการบริการ วิชาการกับการเรียนการสอนในรายวิชา 469108 กิจกรรมการศึกษานอก ระบบ	131
ตารางที่ 6.12 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบประเมินเกี่ยวกับการบูรณาการโครงการบริการ วิชาการกับการเรียนการสอนในรายวิชา 469102 การศึกษาตลอดชีวิต.....	133

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1.1 ขั้นตอนการวิจัย.....	5
แผนภาพที่ 7.1 สรุปรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	147

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 4.1	แสดงพื้นที่และอาณาเขตของตำบลวังขนาย	60
ภาพที่ 4.2	วัดวังขนายทายิการาม ตำบลวังขนาย อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี	65
ภาพที่ 4.3	ร้านค้าและลานจอดรถในบริเวณวัดวังขนายทายิการาม	68
ภาพที่ 4.4	สภาพภายนอกและภายในศูนย์ผู้ป่วยอัมพฤกษ์อัมพาตระยะฟื้นฟู	69
ภาพที่ 4.5	มุมอ่านหนังสือของผู้สูงอายุในศูนย์ผู้ป่วยอัมพฤกษ์อัมพาตระยะฟื้นฟู	70
ภาพที่ 4.6	ผู้สูงอายุนั่งรวมกลุ่มกันบริเวณใต้อาคาร	70
ภาพที่ 4.7	สภาพภายในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์	74
ภาพที่ 4.8	สภาพภายในและโดยรอบอาคารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์	75
ภาพที่ 4.9	ห้องเรียนและสื่อการเรียนการสอนในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์	76
ภาพที่ 4.10	ภายในบ่อน้ำแร่ในวัดวังขนายทายิการาม	78
ภาพที่ 4.11	ประชาสัมพันธ์เชิญชวนการมาอาบน้ำแร่ที่วัดวังขนายทายิการาม	80
ภาพที่ 4.12	สภาพภายในและภายนอกศูนย์นวดแผนไทยในวัดวังขนายทายิการาม	82
ภาพที่ 4.13	อัตราค่าบริการ และรายชื่อ พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ของหมอนวดที่รอให้บริการในศูนย์นวดแผนไทย	84
ภาพที่ 4.14	การจัดแสดงโบราณวัตถุที่ขุดพบในบริเวณวัดวังขนายทายิการาม	85
ภาพที่ 4.15	พิพิธภัณฑ์วิถีชีวิตคนไทยในอดีต	86
ภาพที่ 4.16	ห้องเรียนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประจำตำบลวังขนาย	87
ภาพที่ 6.1	ผู้สูงอายุร่วมกิจกรรมนันทนาการอย่างยิ้มแย้มแจ่มใส	110
ภาพที่ 6.2	ผู้สูงอายุเคลื่อนไหวท่าทางตามเพลง	110
ภาพที่ 6.3	ผู้สูงอายุทำท่าบริหารต่าง ๆ ตามที่มีการสาธิต	111
ภาพที่ 6.4	การจัดกิจกรรมเรียนรู้ความเป็นมาของวัดวังขนายกับเลข 1 2 3 4	112
ภาพที่ 6.5	เด็ก ๆ ร่วมกิจกรรมทบทวนความรู้เกี่ยวกับเลข 1 2 3 4	113
ภาพที่ 6.6	นักศึกษาเล่านิทานประกอบท่าทาง เรื่อง ลูกวัวจอมดี๊ ให้เด็ก ๆ ฟัง	113
ภาพที่ 6.7	กิจกรรมภาษาอังกฤษง่ายนิดเดียว	114
ภาพที่ 6.8	เด็ก ๆ กับถุงวิเศษ และการ์ดใบใหญ่สำหรับผู้สูงอายุในศูนย์ผู้ป่วยอัมพฤกษ์อัมพาตระยะฟื้นฟู	115

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 6.9 ภาพหมู่ของนักเรียน ครูผู้ดูแลศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ และนักศึกษา.....	116
ภาพที่ 6.10 นักเรียนร่วมกันทำความสะอาดและตกแต่งชั้นหนังสือ.....	117
ภาพที่ 6.11 ชั้นหนังสือหลังได้รับการทำความสะอาดตกแต่งและจัดให้เป็นระเบียบ.....	117
ภาพที่ 6.12 การระดมความคิดเห็นในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในวัดวังขนายทายทการาม.....	118
ภาพที่ 6.13 แบบร่างของป้ายประชาสัมพันธ์และแผนผังแสดงแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในวัด วังขนายทายทการาม	120
ภาพที่ 6.14 ป้ายบอกทางและที่ตั้งสถานที่สำคัญภายในวัดวังขนายทายทการาม.....	121